

- at undgå politisamarbejde med de tyrkiske myndigheder, der kan misbruges af disse til at overtræde menneskerettighederne, og
- at arbejde for ovenstående politik i alle relevante internationale fora.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 51).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette dagsordensforslag indgår herefter i forhandlingen.

Henning Gjellerod (S):

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak til forespørgselsstillingerne. I Socialdemokratiet havde vi gerne været medstillere. Vi mener, det er væsentligt, at vi får denne debat om Tyrkiet. Jeg vil også gerne sige tak til udenrigsministeren for en meget fyldig redegørelse.

Kemal Atatürk valgte i 1923, da det moderne Tyrkiet under hans ledelse blev dannet på resterne af det gamle osmanniske rige, at ændre livsformen i den unge stat, således at den blev tilpasset den moderne vestlige industrielle leve-måde. Atatürk var en militær leder, og det osmanniske rige, som var forudsætningen for den unge stat, var et militært samfund.

NATO blev i 1948 dannet som en forsvarsorganisation vendt mod sovjetkommunismen, og i 1952 blev Tyrkiet medlem for at udgøre den sydøstlige flanke. Der blev således rig lejlighed til at bygge videre på de militære traditioner, og gennem årene har Tyrkiet opbygget en overordentlig stærk hær.

Europarådet blev dannet i 1949 med det formål at sikre og virkeliggøre de idealer og principper, som er fælles arvelod, og at fremme medlemslandenes økonomiske og sociale udvikling. Tyrkiet blev medlem af Europarådet allerede året efter, nemlig i 1950.

Man havde altså både i Europa og i USA et klart ønske om at knytte Tyrkiet til sig i et forsvarssamarbejde og i en udvikling frem mod et demokratisk samfund i vestlig forstand. Det ønske har man fortsat.

Med den demokratiske udvikling i Tyrkiet er det gået op og ned gennem årene. Den har flere gange været afbrudt af militærkup, og menneskerettighedssituationen har adskillige gange været stærkt kritiseret og sat under lup. Tyrkiet har alligevel formået at udvikle et flerparti-system, at afholde demokratiske valg til parla-

mentet, Den Stornationale Forsamling, og om end med besvær af lovgive ved hjælp af dette parlament.

Tyrkiske parlamentarikere har med stort engagement og iver deltaget i internationalt politisk samarbejde, og de er værdsatte og respekterede – i hvert fald vores partikammerater. Men det er værd at bemærke, at præsidenten har meget stor magt i Tyrkiet. Det samme kan siges om det nationale sikkerhedsråd, i hvilket militæret og præsidenten er de største garantier for kontinuitet.

Nævnes skal det også, at integriteten, sammenholdet af staten spiller en overordentlig stor rolle i den tyrkiske samfundsopfattelse, og alle løsrivelsestendenser bekæmpes. Nok anerkender man visse principper for minoritetsbeskyttelse, men kurderne, som udgør cirka 20 procent af befolkningen, anerkendes ikke, hverken som et nationalt eller et kulturelt mindretal. De betegnes som tyrkere eller som bjergtyrkere, om man vil.

PKK, det kurdiske arbejderparti, startede sin virksomhed i 1970'erne på erklæret marxistisk grundlag. Det er en militant bevægelse, som kæmper for en uafhængig kurdisk stat med metoder, der er svære på nogen måde at forsvare, men det er rigtigt, som hr. Gert Petersen har omtalt, at man har lavet unilaterale våbenhviler, og at man har sagt, at man var rede til forhandlinger.

Men det er bestemt heller ikke nemt på nogen måde at forsvare de midler, som den tyrkiske hær har taget i anvendelse i bekæmpelsen af PKK. Resultatet er regulær borgerkrig med afbrænding af 2.000-3.000 landsbyer og bosteder, hundredvis af skove er ligeledes blevet nedbrændt, 1,5-2 millioner mennesker er fordrevet fra deres hjem, de er rykket ind i de store byområder – især disse byers forstadsområder – og de lever under kummerlige vilkår.

Fattigdommen blandt disse fordrevne er fortvivlende, og den humanitære situation i disse kvarterer er meget dårlig. Disse mennesker har naturligvis ikke noget som helst positivt forhold til kvaliteten i europæisk levevis, og de vender deres håb mod en forstærket muslimsk levevis. Og det samme gør den del af befolkningen, der er blevet forarmet alene på grund af borgerkrigens økonomiske byrde.

Sammenholdt med den generelle islamisering af alle muslimske samfund, som vi er vidne til i disse år, og det forhold, at der har været flere skandaler omkring ledende politikere, der er